

OPERAPLUS.CZ

1. Ostravská premiéra Dalibora: Futuristicko-historizující háv a výrazově bohaté výkony

24.06.2023 operaplus.cz - Blanka Hrubá

Odkaz na originál

Klíčová slova: divadlo (12); moravskoslezské (11); Národní (11); Ostrava (9); Antonína (2); Divadle (2); Dvořáka (2); divadla; moravskoslezského; moravskoslezském; Národního; Národním; opery; ostravská

Ve čtvrtek 22. června 2023 byla v **Divadle Antonína Dvořáka** uvedena **ostravská** novodobá premiéra **opery** Dalibor, realizovaná v rámci zamýšleného

provedení Smetanovského operního cyklu v **Národním divadle moravskoslezském**. Operní scéna tak přispěla do příprav velkoryse pojatých oslav Roku české hudby, jimiž si v příští sezóně připomeneme významné jubileum Bedřicha Smetany (1824–1884).

Národní divadlo moravskoslezské pojalo Smetanovo výročí jako výzvu a ve spolupráci s Janáčkovou filharmonií Ostrava si dalo za cíl souborně uvést při této příležitosti celou jeho operní tvorbu a v krátkém sledu představit všech osm skladatelových dokončených oper. Rozvine tak iniciativu Jiřího Nekvasila, kterou chtěl navázat na ostravskou tradici smetanovských cyklů z let 1924, 1956 a 1984. Přestože byl celý projekt zahájen již v roce 2014, k ostravské premiéře Dalibora ve spolupráci s operou Divadla J. K. Tyla v Plzni došlo až nyní a předcházelo jí jeho uvedení v plzeňském divadle 22. října 2022 v režii ředitele DJKT Martina Otavy.

Opera Dalibor, jež poprvé zazněla u příležitosti položení základního kamene Národního divadla 16. května 1868, nepřinesla tehdy i přes nesporné kvality svému autorovi zasloužený úspěch. Výrazné rozpaky soudobého publika vyvolala mimo jiné také proto, že následovala po stylově velmi odlišné Prodané nevěstě, a po několika reprízách byla postupně stažena z repertoáru. Útoky proti wagnerovskému eklekticismu či nedostatku češství se však s přehnaně vlasteneckým úsilím postupně rozplynuly a v současné době patří tato třetí Smetanova opera po Prodané nevěstě ve světě k jeho nejhranějším.

Idealizovanou postavou českého rytíře Dalibora z Kozojed, která má historický základ, vnesl Smetana do operní tvorby nový typ heroických námětů. Temný ráz tohoto díla, hrdinný duch a zároveň originalita hudební invence vtáhne posluchače do nebyvale dramatického toku a přes záblesky naděje ho v závěru strhává k tragickému konci. Hlavní postava, podle níž opera nese svůj název, je zde zastoupena charismatickým rytířem, jenž pomstí vraždu svého přítele Zdeňka. Ženský protipól hrdého a neústupného Dalibora zosobňuje Milada, sestra ploškovického pukrabího, kterého rytíř ze msty usmrtil. Její nenávist se pod silou Daliborova ducha přetaví v hlubokou oddanost a Milada, plna rozporuplných pocitů, nakonec podléhá jeho kouzlu. Při snaze o osvobození svého na doživotí odsouzeného idolu je však sama zabita a Dalibor, jenž tím ztratil poslední důvod k životu, se nechal v souboji s Budivojem probodnout, aby svorně zemřel vedle milující Milady.

Převážně chronologicky vyprávěný děj s krátkými retrospektivními vstupy, podtrhující logickou výstavbu příběhu, se v ostravské inscenaci odehrává na "futuristicky- historizujícím" scénickém pozadí. Středověké kostýmy Dany Haklové stejně jako archaický jazyk Ervína Špindlera, jímž přeložil Wenzigovo libreto, obracelo divákovu pozornost zpět k historickému námětu opery. K nim naproti tomu výrazně kontrastovalo minimalistické pojetí scény, navržené Danielem Dvořákem, jíž dominovaly tři velké kulisy. Vysoké svítící sloupy vytvářely víceúčelovou kostku, která umožňovala znázornit královský baldachýn stejně jako útočiště vězeňské cely. Prostorově výrazné posuvné schody, jejichž přesun však mohl pro mnohé diváky působit rušivě, podporovaly horizontální členění scény a plastika sedícího lva, která společně s iniciálou W a světelnými obrazy dvouocasého lva odkazovala na symbol české státnosti, vytvářela pomyslný most do minulosti. Rovněž futuristicky laděné atributy, jako byl například světelný pilník, či baterka, s níž Milada pátrala ve tmě po Daliborovi, představovaly ústupek modernizaci opery, avšak nenarušovaly srozumitelnost díla a v mnoha ohledech naopak napomáhaly odlehčit možnou tíživost historismu. Celkové vyznění scény bylo podtrženo řadou nápaditých světelných efektů a hrou barev, která představovala působivý jednotící prvek.

Stylová různorodost scény dotvářela pestrou paletu pěveckých výkonů, které byly v tomto představení velmi vyrovnané.

Exponovaný part Milady zvládla její protagonistka Jolana Fogašová skvěle a předvedla výrazově bohatý výkon – od měkce lyrických poloh, přes skvěle ztvárněnou chlapeckou čistotu, až po vypjaté pasáže, plné bolesti a zoufalství. Také představitel Dalibora, italský tenorista Luciano Mastro, náročnou roli svým dynamickým projevem s přehledem opanoval. Jeho jiskrný hlas se nesl nad orchestrem i ve zvukově nejvypjatějších pasážích a podtrhoval heroický charakter jeho postavy. Ostravská sopranistka Veronika Rovná se zaskvěla v postavě Jitky a společně s vynikajícím Ondřejem Koplíkem jako Daliborovým poslem Vítkem ztvárnili milostnou dvojici, oplývající láskou a mladistvým elánem. Rovněž další role, v nichž se představili slovenští sólisté, byly skvěle zvládnuté, ať už se jednalo o podmanivý bas Mariána Lukáče v roli krále Vladislava, či výborně pěvecky i herecky ztvárněná postava žalářníka Beneše Peterem Mikulášem, v jehož podání si mohli posluchači plně vychutnat hluboké basové polohy této role. V postavě suverénního velitele královské hradní stráže Budivoje působil velmi přesvědčivě František Zahradníček, kvalitou svého výkonu nezaostával ani Waldemar Wiczorek v roli soudce a Jan Rychtář jako děkan pražské kapituly Ambrož Chrt z Plzně.

Vedle bravurních sólových výstupů je nutno vyzdvihnout také operní sbor Jurije Galatenka, jenž se skvělou dikcí ovládl sborové části, a zvuk mužských pasáží působil místy až omračující silou. Orchester pod dirigentskou taktovkou Roberta Jindry, hudebního ředitele Opery Národního divadla, hrál rovněž výborně. Pracoval velmi plasticky s dynamikou, na kterou je obzvláště toto dílo velmi citlivé, a v hutné orchestrální instrumentaci, podtržené žesťovými fanfárami realizovanými z balkónu, poskytoval zároveň dostatečný zvukový prostor sólovým pěveckým i instrumentálním vstupům.

Ostravská inscenace sklídila oprávněné ovace a dává tušit, že ambiciózní plán souborného uvedení Smetanovského operního cyklu v krátkém časovém sledu dvou měsíců března a května v roce 2024, jehož se **Národní divadlo moravskoslezské** jako jediný operní

dům na světě ujme, bude představovat nejen důstojný, ale také unikátní příspěvek ostravské hudební scény do oslav Roku české hudby

Bedřich Smetana: Dalibor

22. června 2023, 18:30 hodin

Divadlo Antonína Dvořáka, Ostrava

Hudební nastudování: Robert Jindra

Režie: Martin Otava

Scéna: Daniel Dvořák

Kostýmy: Dana Haklová

Pohybová spolupráce: Jana Tomsová

Sbormistr: Jurij Galatenko

Dramaturgie: Juraj Bajús

Osoby a obsazení:

Vladislav, král český – Marián Lukáč

Dalibor, rytíř – Luciano Mestro

Budivoj, velitel královské hradní stráže – František Zahradníček

Beneš, žalářník – Peter Mikuláš

Vítek, posel Daliborův – Ondřej Koplík

Milada, sestra purkrabího ploškovického – Jolana Fogašová

Jitka, selské děvče na statcích Daliborových – Veronika Rovná

Soudce – Waldemar Wiczorek

Ambrož Chrt z Plzně, děkan pražské kapituly – Jan Rychtář

Sbor a orchestr **Národního divadla moravskoslezského**

Koncertní mistři Jan Šošola a Lucie Staňková

Bedřich Smetana: Dalibor – Jolana Fogašová, Luciano Mestro, 22. června 2023, 18:30 hodin, **Ostrava** (zdroj **Národní divadlo moravskoslezské**)
Bedřich Smetana: Dalibor, 22. června 2023, 18:30 hodin, **Ostrava** (zdroj **Národní divadlo moravskoslezské**)
Bedřich Smetana: Dalibor, 22. června 2023, 18:30 hodin, **Ostrava** (zdroj **Národní divadlo moravskoslezské**)

Bedřich Smetana: Dalibor – Jolana Fogašová, Luciano Mestro, 22. června 2023, 18:30 hodin, **Ostrava** (zdroj **Národní divadlo moravskoslezské**)
Bedřich Smetana: Dalibor, 22. června 2023, 18:30 hodin, **Ostrava** (zdroj **Národní divadlo moravskoslezské**)
Bedřich Smetana: Dalibor, 22. června 2023, 18:30 hodin, **Ostrava** (zdroj **Národní divadlo moravskoslezské**)

Bedřich Smetana: Dalibor – Jolana Fogašová, Luciano Mestro, 22. června 2023, 18:30 hodin, **Ostrava** (zdroj **Národní divadlo moravskoslezské**)
Bedřich Smetana: Dalibor, 22. června 2023, 18:30 hodin, **Ostrava** (zdroj **Národní divadlo moravskoslezské**)
Bedřich Smetana: Dalibor, 22. června 2023, 18:30 hodin, **Ostrava** (zdroj **Národní divadlo moravskoslezské**)

URL | <https://operaplus.cz/ostravska-premiera-dalibora-futuristicko-historizujici-hav-a-vyrazove-bohate-vykony/>

« zpět na začátek

Ostravská premiéra Dalibora: Futuristicko-historizující háv a výrazově bohaté výkony

[Blanka Hrubá](#), 24.06.2023 7:00

<https://operaplus.cz/ostravska-premiera-dalibora-futuristicko-historizujici-hav-a-vyrazove-bohate-vykony/>

Ve čtvrtek 22. června 2023 byla v Divadle Antonína Dvořáka uvedena ostravská novodobá premiéra opery Dalibor, realizovaná v rámci zamýšleného provedení Smetanovského operního cyklu v Národním divadle moravskoslezském. Operní scéna tak přispěla do příprav velkoryse pojatých oslav Roku české hudby, jimiž si v příští sezóně připomeneme významné jubileum Bedřicha Smetany (1824–1884).

Témata: [Dana Haklová](#) [Daniel Dvořák](#) [Divadlo J. K. Tyla Plzeň](#) [František Zahradníček](#) [Jan Rychtář](#) [Jolana Fogašová](#) [Jurij Galatenko](#) [Luciano Mastro](#) [Marián Lukáč](#) [Národní divadlo moravskoslezské](#) [Ondřej Koplík](#) [Peter Mikuláš](#) [Robert Jindra](#) [SEZ](#) [Veronika Rovná](#) [Waldemar Wiczorek](#)

Bedřich Smetana: Dalibor – Jolana Fogašová, Luciano Mestro, 22. června 2023, 18:30 hodin, Ostrava (zdroj Národní divadlo moravskoslezské)

Národní divadlo moravskoslezské pojalo Smetanovo výročí jako výzvu a ve spolupráci s Janáčkovou filharmonií Ostrava si dalo za cíl souborně uvést při této příležitosti celou jeho operní tvorbu a v krátkém sledu představit všech osm skladatelových dokončených oper. Rozvine tak iniciativu Jiřího Nekvasila, kterou chtěl navázat na ostravskou tradici

smetanovských cyklů z let 1924, 1956 a 1984. Přestože byl celý projekt zahájen již v roce 2014, k ostravské premiéře *Dalibora* ve spolupráci s operou **Divadla J. K. Tyla** v Plzni došlo až nyní a předcházelo jí jeho uvedení v plzeňském divadle 22. října 2022 v [režii ředitele DJKT](#) Martina Otavy.

Opera *Dalibor*, jež poprvé zazněla u příležitosti položení základního kamene Národního divadla 16. května 1868, nepřinesla tehdy i přes nesporné kvality svému autorovi zasloužený úspěch. Výrazné rozpaky soudobého publika vyvolala mimo jiné také proto, že následovala po stylově velmi odlišné *Prodané nevěstě*, a po několika reprízách byla postupně stažena z repertoáru. Útoky proti wagnerovskému eklekticismu či nedostatku češství se však s přehnaně vlasteneckým úsilím postupně rozplynuly a v současné době patří tato třetí Smetanova opera po *Prodané nevěstě* ve světě k jeho nejhranějším.

Idealizovanou postavou českého rytíře Dalibora z Kozojed, která má historický základ, vnesl Smetana do operní tvorby nový typ heroických námětů. Temný ráz tohoto díla, hrdinný duch a zároveň originalita hudební invence vtáhne posluchače do nebývale dramatického toku a přes záblesky naděje ho v závěru strhává k tragickému konci. Hlavní postava, podle níž opera nese svůj název, je zde zastoupena charismatickým rytířem, jenž pomstí vraždu svého přítele Zdeňka. Ženský protipól hrdého a neústupného Dalibora zosobňuje Milada, sestra ploškovického pukrabího, kterého rytíř ze msty usmrtil. Její nenávist se pod silou Daliborova ducha přetaví v hlubokou oddanost a Milada, plna rozporuplných pocitů, nakonec podléhá jeho kouzlu. Při snaze o osvobození svého na doživotí odsouzeného idolu je však sama zabita a Dalibor, jenž tím ztratil poslední důvod k životu, se nechal v souboji s Budivojem probodnout, aby svorně zemřel vedle milující Milady.

Bedřich Smetana: *Dalibor*, 22. června 2023, 18:30 hodin, Ostrava (zdroj Národní divadlo moravskoslezské)

Převážně chronologicky vyprávěný děj s krátkými retrospektivními vstupy, podtrhující logickou výstavbu příběhu, se v ostravské inscenaci odehrává na „futuristicky- historizujícím“ scénickém pozadí. Středověké kostýmy **Dany Haklové** stejně jako archaický jazyk Ervína Špindlera, jímž přeložil Wenzigovo libreto, obracelo divákovu pozornost zpět k historickému námětu opery. K nim naproti tomu výrazně kontrastovalo minimalistické pojetí scény, navržené **Danielem Dvořákem**, jíž dominovaly tři velké kulisy. Vysoké svítící sloupy vytvářely víceúčelovou kostku, která umožňovala znázornit královský baldachýn stejně jako útočiště vězeňské cely. Prostorově výrazné posuvné schody, jejichž přesun však mohl pro mnohé diváky působit rušivě, podporovaly horizontální členění scény a plastika sedícího lva, která společně s iniciálou W a světelnými obrazy dvouocasého lva odkazovala na symbol české státnosti, vytvářela pomyslný most do minulosti. Rovněž futuristicky laděné atributy, jako byl například světelný pilník, či baterka, s níž Milada pátrala ve tmě po Daliborovi, představovaly ústupek modernizaci opery, avšak nenarušovaly srozumitelnost díla a v mnoha ohledech naopak napomáhaly odlehčit možnou tíživost historismu. Celkové vyznění scény bylo podtrženo řadou nápaditých světelných efektů a hrou barev, která představovala působivý jednotící prvek.

Stylová různorodost scény dotvářela pestrou paletu pěveckých výkonů, které byly v tomto představení velmi vyrovnané. Exponovaný part Milady zvládla její protagonistka **Jolana Fogašová** skvěle a předvedla výrazově bohatý výkon – od měkce lyrických poloh, přes skvěle ztvárněnou chlapeckou čistotu, až po vypjaté pasáže, plné bolesti a zoufalství. Také představitel Dalibora, italský tenorista **Luciano Mastro**, náročnou roli svým dynamickým projevem s přehledem opanoval. Jeho jiskrný hlas se nesl nad orchestrem i ve zvukově nejvypjatějších pasážích a podtrhoval heroický charakter jeho postavy. Ostravská sopranistka **Veronika Rovná** se zaskvěla v postavě Jitky a společně s vynikajícím **Ondřejem Koplíkem** jako Daliborovým poslem Vítkem ztvárnili milostnou dvojici, oplývající láskou a mladistvým elánem. Rovněž další role, v nichž se představili slovenští sólisté, byly skvěle zvládnuté, ať už se jednalo o podmanivý bas **Mariána Lukáče** v roli krále Vladislava, či výborně pěvecky i herecky ztvárněná postava žalárníka Beneše **Peterem Mikulášem**, v jehož podání si mohli posluchači plně vychutnat hluboké basové polohy této role. V postavě suverénního velitele královské hradní stráže Budivoje působil velmi přesvědčivě **František Zahradníček**, kvalitou svého výkonu nezaostával ani **Waldemar Wieczorek** v roli soudce a **Jan Rychtář** jako děkan pražské kapituly Ambrož Chrt z Plzně.

Bedřich Smetana: Dalibor, 22. června 2023, 18:30 hodin, Ostrava (zdroj Národní divadlo moravskoslezské)

Vedle bravurních sólových výstupů je nutno vyzdvihnout také operní sbor **Jurije Galatenka**, jenž se skvělou dikcí ovládl sborové části, a zvuk mužských pasáží působil místy až omračující silou. Orchester pod dirigentskou taktovkou **Roberta Jindry**, hudebního ředitele Opery Národního divadla, hrál rovněž výborně. Pracoval velmi plasticky s dynamikou, na kterou je obzvláště toto dílo velmi citlivé, a v hutné orchestrální instrumentaci, podtržené žesťovými fanfárami realizovanými z balkónu, poskytoval zároveň dostatečný zvukový prostor sólovým pěveckým i instrumentálním vstupům.

Ostravská inscenace sklidila oprávněné ovace a dává tušit, že ambiciózní plán souborného uvedení Smetanovského operního cyklu v krátkém časovém sledu dvou měsíců března a května v roce 2024, jehož se Národní divadlo moravskoslezské jako jediný operní dům na světě ujme, bude představovat nejen důstojný, ale také unikátní příspěvek ostravské hudební scény do oslav *Roku české hudby*.

Bedřich Smetana: Dalibor

22. června 2023, 18:30 hodin

Divadlo Antonína Dvořáka, Ostrava

Hudební nastudování: Robert Jindra

Režie: Martin Otava

Scéna: Daniel Dvořák

Kostýmy: Dana Haklová

Pohybová spolupráce: Jana Tomsová

Sbormistr: Jurij Galatenko

Dramaturgie: Juraj Bajús

Osoby a obsazení:

Vladislav, král český – Marián Lukáč

Dalibor, rytíř – Luciano Mestro

Budivoj, velitel královské hradní stráže – František Zahradníček

Beneš, žalářník – Peter Mikuláš

Vítek, posel Daliborův – Ondřej Koplík

Milada, sestra purkrabího ploškovického – Jolana Fogašová

Jitka, selské děvče na statcích Daliborových – Veronika Rovná

Soudce – Waldemar Wiczorek

Ambrož Chrt z Plzně, děkan pražské kapituly – Jan Rychtář

Sbor a orchestr Národního divadla moravskoslezského

Koncertní mistři Jan Šošola a Lucie Staňková